

не на литературата наистина освобождава безпределно поле за разгръщане и най-вече за интенционални жестове на критическото слово, за *речевостта* му в пълния смисъл на думата. Именно в тази ритуална „речовитост“ критикоинтерпретативният дискурс се изпълва и със своего рода творчески патос. Неговите автори са демиурзи – от нищото създават и моделират бленуваната пирамидална структура, градят образа на вертикално насечен литературен дискурс, придавайки му освен това и своеобразна видимост и прозрачност. В този вид литературното би могло да се владее, контролира, пропедeutично дисциплинира.

Заедно с тези изводи достигаме проблема за говорещата инстанция, за говорителя в парадигмата. Особено силната, дори неударима интенционалност, характерна за критикоинтерпретативния дискурс в българската литература от края на XIX и началото на XX век, не може да се опише абстрактно. Волята за остойностяване на авторите като функции непременно трябва да бъде персонифицирана. Как се ражда всъщност говорещата инстанция, кои са необходимите условия, за да добие словото ѝ изключително незатихваща резонансност?

В последните години на XIX век и през първите години на XX век в българския културен живот се актуализират опозитивните нагласи, т.е. естетите-цензори описват бленуваното от тях пространство най-вече като опозиционна стойност. Литературата е превърната в тотално рамкирана, отградена територия, както от публицистиката, така и от паракхудожествената словесност⁷. Попадайки в опозитивната схема, тя неизбежно се сдобива и с функционален облик, съставен от поне три априорни черти : 1) пределно съгъстяване, прибиране на референциите навътре, предопределило самонасочеността на изказа и максимално игнорирано авторовата интенция; 2) конституиране на същинския литературен текст от привидно конкретни, а на практика нелокализиращи и аисторични реалии (твърде аналогично на все по-избледняващия и универсализи-